

סד:

עין משפט
גו מצוה

איזהו נשך פרק המישי בבא מציעא

מסורת הש"ס

(א) ביקר כהן... (ב) וישיב... (ג) וישיב... (ד) וישיב... (ה) וישיב... (ו) וישיב... (ז) וישיב... (ח) וישיב... (ט) וישיב... (י) וישיב...

גליון הש"ס

תוס' ר"ח ולא וכו' רבי... גמ' וישיב ר"א שקול... קשה לי הא אם יפול... לא יהיה הנכיתא רק... לפי ערך שער זה... נשכר תמיד ומת כפי... דרך לקמן דף ע"ג ע"א... וחס ימיה דענין נכיתא... לא הו' כדכר זה ולא... נחשוב לפי ערך שער זה... ח"כ ממילא י' לקיים יסוד... חלוקי דש"י ונאמתי גם... בית יהיה מותר נכיתא... דלא יפול או ישרוף יפסיד... ושאי היה דלא יפסיד... לו כפחות דנכיתא יפול... מקום שפסיד דלא יפול... או ישרוף וכן לו השכר... רק עד זמן ההוא לפי... ערך ו"ע: במ"ד אבל... היבא שהיה על הבית... עין לקמן דף ע"ג ע"ב תוס'... ד"ה לין:

הנהגות הגר"א

(א) תוב' ד"ה ולא וכו' רבי... כ"י ג"כ וכו' הטור... וימ"א חלל דעת המכריס... ככ"י ועד חילק בלא... נכיתא דכשהו הוא חלק... רבית וכו' רבית קפאה... ועי' ר"ה ס' :

רמקו להפסד. אם תקפה לא מקבל עליו. ומנא בפירקין (ד' ע"ג) קרוב לשכר ורמקו להפסד רשע מקבל עליו אחריות המקח נמצא שאין אללו וקרבות השכר ממתת רבית הוא:

ה"ג כיון דקביל עליה וולא קרוב ליה ולזה הוא: אע"פ שאמרו. נכבא קמא פרק שני (ד' כ"א): אינו לריד להפסד לו שכר. ואוקימנא בחצר דלא קיימא לאגרא חבל האי גברא שדר בה עבד למיגר בית לדירתו דהוה ליה זה נהנה וזה לא חסר: **בבא מציעא דקיימא לאגרא וגברא דעבד למיגר.** המלוה הוא היה שוכר אחרת אם לא מצא זה דהוה ליה הוא נהנה ובעל חצר חסר דהא קיימא ליה כהי שיהי משכירה לאחרים: **אבל חצר דלא קיימא לאגרא.** דהוה ליה זה לא חסר: **וגברא דלא עבד למיגר.** דהוה ליה זה לא נהנה דבלאו הכי נמי לא היה מיגר שיש לו אחרות: **קא משמע לן.** דמיחויא רבית. ויש ללמוד ממאן שאסור להלוות על בית ולדור בו אפילו נכיתא דמנן לא ישכור ממני כפחות. ולא דמי לשכונא של כרס (לקמן ד' ע"ג). דהתם זימנין דלא שקיל ביה מידי וחס'י הכי מנכי ליה והוה ליה קונה את הפירות נכיתא זו על הספק אבל כאן זה נהנה תמיד ואין כאן ספק נמצא שוכרה כפחות: **מאן דאמר הלוהו.** ולא קאץ עמו על מנת לדור ואפילו הכי אסור: **כ"ש הלווי.** דקאץ לו דירת הבית כמורת רבית: **אבל הלווה לא.** ומתניין דקאץ ליה או בשעת מתן מעות או לאחר כן: **קאי עבד דאינשי דמסיק בהו וזו.** מחזיק בעבדיהם של בעלי חובות שלו וכו'פס לעשות מלאכתו: **נהוס כריסי.** להם מאלכו והריני זו ביום מלאכתו: **דארי עבדיה.** כך דלא

האי קרוב לשכר ורמקו להפסד הוא אמר ליה כיון דמקבל עליה וולא קרוב ליה ולזה הוא: **מתני' א** המלוה את חבירו לא ידור בחצרו חנם ולא ישכור ממנו בפחות מפני שהוא רבית: **גמ' א** אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אע"פ שאמרו דהדר בחצרו שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר הלוהו ודר בחצרו צריך להעלות לו שכר מאי קמ"ל תנינא המלוה את חבירו לא ידור בחצרו חנם ולא ישכור ממנו בפחות מפני שהוא רבית או ממתני' הוה אמינא הני מילי בחצר דקיימא לאגרא וגברא דעבד למיגר אבל חצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עבד למיגר אימא לא יקמ"ל איכא דאמרי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אע"פ שאמרו הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר הלווי ודר בחצרו צריך להעלות לו שכר מ"ד הלוהו כל שכן הלווי ומ"ד הלווי אבל הלוהו לא מ"ט כיון דמעיקרא לאו אדעתא דהכי אופיה לית לן בה י"ב יוסף בר חמא תקיף עבדי דאינשי דמסיק בהו וזו ועבד בהו עבדיה א"ל רבא בריה מ"ט עבד מר הכי א"ל אנא כרב נחמן סבירא לי דאמר רב נחמן אע"פ עבדא נהום כריסיה לא שוי א"ל אימור דאמר רב נחמן בגון דארי עבדיה דמרקיד בי כובי עבדי אחרני מי אמר א"ל אנא כי הא דרב דניאל בר רב קטינא אמר רב סבירא לי דאמר דהתוקף עבדו של חבירו ועשה בו מלאכה פטור דניחא

האי קרוב לשכר ורמקו להפסד הוא. וא"ת מיקשי ליה אמתי' (לקמן ע"ג): לילא השער פוסקין דהתם נמי אין הלווקה מפסיד כלום בתקופה וי"ל דשאי התם כיון דאין הפירות זמנורין ללווקה אין ניכר שיהא קרוב לשכר ורמקו להפסד ופוסק עמו על הגדיש (שם) וברייתא דרבי אושעיא דקתני (פרק ד' ס"ג) יש לו מותר איכא למימר דאם מתקלקל כל הגדיש או כל חישין שיש לו אין נתן לו אחרים אלא מאותם וכן משמע לקמן (ד' ע"ג): דקאמר משעירא דחלא חלא וחסלא לא יבני משמע דקלקול אחר דלאו חישין הו' מקבלי ומיהו נראה קת' דפוסק על הגדיש היו דומיא דפוסק על שער שצנשק שאין הלווקה מפסיד בשום ענין ומכל מקום לא קשה דהתם יכול המוכר לתת לו חישין אחרים ואלו שיש לו מסתברא דיכול לאכולם ולא מהני יש לו אלא לענין היכר פסיקה בלבד ויבטן דיהי זוו' אחרתא משמע דקלקול אחר בר מחימון הו' מקבלי היינו לפי שהו' סומכין על יין של בעלי בתים דוקא ולא היו יבולין לקנות מן השוק אחר ולתן להם: **ולא יבכור היבנו** בפחות. פי' נקונטרס בגמרא דיש ללמוד ממאן שאסור להלוות על הבית ולדור בו אפילו נכיתא דמנן לא ישכור היינו כפחות ולא דמי למשכונא של כרס (לקמן ד' ע"ג). דהתם זימנין דלא שקיל מידי ואפילו הכי מנכה ליה והוה ליה קונה פירות נכיתא על הספק אבל בניה דהנה תמיד ואין כאן ספק ומנא שוכר כפחות (א) ור"ת אמר דבית נמי זימנין דלא שקיל מידי או נופל או נשרף או שלא יטורק על אלא בין בית בין שדה היכא שאינו מלוה ומתווי עליהם אסור כפחות לאכול הפירות ולדור בבית דבהכי מיירי מתני' מדקתני המלוה את חבירו לא ידור בחצרו ולא קתני המלוה על חצרו של חבירו מפסיד בעל שדה ובעל חצר

ולא קתני המלוה על חצרו של חבירו מפסיד בעל שדה ובעל חצר דבלאו הכי לא יוכל להשכירו לאחרים שזה מחזיק בו כמשכון וקשה לדאורי לפי שזה מחזיק במשכון ירקבו הפירות ולמה לא יוכל הלוה למכור פירותיו ולפרוע חובו או יקח המלוה פירות עולם כחובו ויש לתת טעם אחר לדבריו דכשנלוה על הבית או על השדה שרי טפי נכיתא דהי כאלו השדה בידו כמורת מכל כל אותן השנים כדאמרין לעיל (ד' ס"ג): גבי משכונא בלא נכיתא אינהו כמורת זבני אהו לדיה ומיירי ר' יהודה ז' אחר אפי' מדרבנן כל כמה דלא מפרש כהדיא ומה שדקדק רבנו חס' מדללא קתני המלוה את חבירו על חצרו מכלל דאיירי בשלא הלוהו על חצרו אין זה דיוק דבפרק השולח (גיטין ד' לו) ופס ד"ה אלא) גבי הא דקתני המלוה את חבירו על המשכון אינו משמע פריך אלא מעתה הלוהו ודר בחצרו הכי נמי דלא משמע והתם נצי למימר הלוהו על חצרו דאפילו הלוהו על חצרו משמע כדאמרין לקמן (ד' ס"ו): האי משכונא בחמרא דמסלקי שביעית משמטתו ועד דאי לא אהלוהו על חצרו פריך אמאי נקט חצר הוה ליה למינקט מטלטלין הלוהו ומשמטתו כמשכונא הכי נמי דלא משמע אלא ודאי דמשכון דחצר אמשכון דמטלטלין פריך: **אמר רב נחמן אע"פ שאמרו ב'** בפרק כיצד הרגל (ביק ד' כ"א) גבי ההוא גברא דכנה אפדנא אקלקלחא דיתמי דקאמר לימא קסבר רב נחמן הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר המ"ל אם כן קשיא דרב נחמן אררר נחמן דהכא אלא לא קאי התם הכי ועוד דהכא מיירי בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עבד למיגר דהוה זה לא נהנה וזה אינו חסר כדמסקי: **אבל חצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עבד למיגר אימא לא יקמ"ל איכא דאמרי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אע"פ שאמרו דהדר בחצרו שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר הלוהו ודר בחצרו צריך להעלות לו שכר מאי קמ"ל תנינא המלוה את חבירו לא ידור בחצרו חנם ולא ישכור ממנו בפחות מפני שהוא רבית או ממתני' הוה אמינא הני מילי בחצר דקיימא לאגרא וגברא דעבד למיגר אבל חצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עבד למיגר אימא לא יקמ"ל איכא דאמרי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אע"פ שאמרו הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר הלווי ודר בחצרו צריך להעלות לו שכר מ"ד הלוהו כל שכן הלווי ומ"ד הלווי אבל הלוהו לא מ"ט כיון דמעיקרא לאו אדעתא דהכי אופיה לית לן בה י"ב יוסף בר חמא תקיף עבדי דאינשי דמסיק בהו וזו ועבד בהו עבדיה א"ל רבא בריה מ"ט עבד מר הכי א"ל אנא כרב נחמן סבירא לי דאמר רב נחמן אע"פ עבדא נהום כריסיה לא שוי א"ל אימור דאמר רב נחמן בגון דארי עבדיה דמרקיד בי כובי עבדי אחרני מי אמר א"ל אנא כי הא דרב דניאל בר רב קטינא אמר רב סבירא לי דאמר דהתוקף עבדו של חבירו ועשה בו מלאכה פטור דניחא**

ניחא